

Laki (2009:724) kansalisista minuriteetistä ja minuriteettikielistä

/Astuu voimaan I:2010-01-01/
Ylheimet säänöt

1 § Tässä laissa on määräksiä kansalisista minuriteetistä, kansalisista minuriteettikielistä, hallintoalueista ja oikeuksista käyttää minuriteettikieliä yhteyksissä hallintoviranomhaishiin ja tuomioistuihmiin ja määräksiä joistaki velvolisuuksista esikoulu- ja vanhuustenhoito-toiminassa. Laissa on kans määräksiä lain käyttämisen seuraamisesta.

2 § Kansaliet minuriteetit on juutalaiset, roomit, saamelaiset, ruottinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Tämä sen mukhaan mitä luppausia Ruotti on tehny Euruupan neuoston raamisopimuksessa kansalisitten minuriteetitten suojaksi ja euruuppalaisessa määräksiessä maanosa- eli minuriteettikielistä (SÖ 2000:3).

Kielilaissa(2009:600) ilmothaan kansaliet minuriteettikieliet olevan suomi, jiddisch, meänkieli, romani chib ja saamen kieli.

3 § Hallintoviranomhaisitten pittää silloin ko tarttee, sopivalla tavala informeerata kansalisia minuriteettiä niitten oikeuksista tämän lain perusteela.

4 § Kielilaissa (2009:600) sanothaan ette yhtheiskunnala on erityinen vastuu suojata ja eistää kansalisia minuriteettikieliä.

Yhtheiskunnan pittää muutenki eistää kansalisitten minuriteetitten maholisuuksia säilyttää ja kehittää ommat kulttuuria Ruottissa. Lapsitten kulttuurisen identtiteetin kehittämistä ja oman minuriteettikielen käyttämistä pittää erityisesti eistää.

5 § Hallintoviranomhaisitten pittää antaa kansalisile minuriteetile maholisuus vaikuttaa asioissa jotka koskeva niitä ja niin pitkäle ko se on maholista kuulla (samråda) minuriteetitten eustajia semmosissa kysymyksissä.

Hallintoalueet

6 § Suomen kielen hallintoalue on kunnat Botkyrka, Eskilstuna, Jellivaara, Hallstahammar, Haninge, Haaparanta, Huddinge, Håbo, Kiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ja Övertorneå.

Meänkielen hallintoalue on kunnat: Jellivaara, Haaparanta, Kiruna, Pajala ja Övertorneå.

Saamen kielen hallintoalue on kunnat: Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Jellivaara, Härjedalen, Jokkmokki, Kiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Uumaja, Vilhelmina, Åre, Älvdalen ja Östersund.

7 § Muut kunnat, ko net jotka mainithaan 6 §:ssa saatethaan ilmoituksen jälkhiin sisältää suomen, meänkielen eli saamen kielen hallintoalueesheen. Päätöksen siittä ette joku kunta saapi kuulua hallintoalueesheen, tekkee hallitus. Hallitus saapi ilmottaa määräksiä semmosesta vapaa-ehdosesta liittymisestä.

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamen kieltä viranomhaisitten kans

8 § Yksittäisilä ihmisillä oon oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä ko net suulisesti eli kirjalisesti oon yhtheyessä hallintoviranomhaisitten kans joitten jeugraaffinen toiminta-alue kokohnaisuudessa eli osittain oon sama ko minuriteettikielen hallintoalue. Tämä jällaa asiota joissa yksittäinen ihminen oon osapuoli eli osapuolen siihainen, jos asialla oon yhtheys hallintoaluheeseen.

Jos yksittäinen ihminen käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä semmosessa asiassa, viranomhaisella oon velvolisuus antaa suulinen vastaus samala kielelä. Yksittäisilä ihmisillä joila ei ole jyritistä apulaista oon sen lisäksi oikeus, jos net sitä vaativa, saa kirjalisen käänöksen asian päätöksestä ja päätöksen mutiveerinkistä suomeksi, meänkielelä eli saamen kielelä.

Viranomhaisen pittää muutenki freistata kohela yksittäisiä ihmisiä näilä kielelä.

9 § Hallintoaluheen ulkopuolela yksittäisilä ihmisillä oon oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä suulisissa ja kirjalisissa yhtheyksissä hallintoviranomhaisitten asioissa joissa yksittäinen ihminen oon osapuoli eli osapuolen siihainen, jos asian pystyy käsittelemään pärsunaali joka hallitsee minuriteettikielen.

10 § Yksittäiselä ihmisellä oon aina oikeus käyttää suomea ja saamen kieltä hänen kirjalisissa kontaktissa Valtiopäivitten ombudsmannitten kans. Sama jällaa ko yksittäinen oon kirjalisesti kontaktissa näihiin: Jystitsekansleri, Siukkakassa, Verolaitos ja Diskrimineerinkiombudsmanni asioissa joissa yksittäinen ihminen oon osapuoli eli osapuolen siihainen.

11 § Hallintoviranomhaisitten häätyy tehä työtä sen etheen ette heilä oon pärsunaalia jotka ossaava suomea, meänkieltä ja saamen kieltä missä sitä tarvithaan yksittäisen ihmisen kontaktissa viranomhaisen kans.

12 § Hallintoviranomhaiset saava päättää millä aikaa ja missä paikassa het saattava ottaa vasthaan henkilön joka puhuu suomea, meänkieltä eli saamen kieltä, ja net saava päättää erityisistä telefontiajoista näile.

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamen kieltä tuomioistuimissa

13 § /Uusi nimi X § U:2009-

Sillä osapuolela eli osapuolen siihaisella oikeusasiasissa eli muussa asiassa lääninoikeudessa, käräjäoikeudessa, fastiheettituomioistuimessa, miljöötuoimioistuimessa eli merioikeustuomioistuimessa jonka käräjäpiiri (domkrets)joko kokohnaan eli osilthaan oon sama ko kunnat Jellivaara, Haaparanta, Kiruna, Pajala ja Övertorneå, oon oikeus käyttää suomea eli meänkieltä oikeusasian eli muun asian käsittelyssä, jos oikeusasialla eli muula asialla oon yhtheys joihinki näistä kunnista. Tämä sama jällaa saamen kieltä semmosessa tuomioistuimessa jonka käräjäpiiri kokohnaan eli osittain oon sama ko kunnat Arjeplog, Jellivaara, Jokkmokki eli Kiruna, jos oikeusasialla eli muula asialla oon yhtheys joihinki näistä kunnista.

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamen kieltä koskee kans niitä tuomioistuimia joihin tuomio eli päätös, oikeusasiassa eli muussa asiassa jota ensimmäinen kappale tässä koskee, valitethaan.

13 § /Alkaa jällaahmaan I:2010-02-15/

Sillä osapuolela eli osapuolen siihaisella oikeusasiassa eli muussa asiassa hallinto-oikeudessa, käräjäoikeudessa, fastiheettituomioistuimessa, miljöötuoimioistuimessa eli merioikeustuomioistuimessa jonka käräjäpiiri (domkrets)joko kokohnaan eli osilthaan oon sama ko kunnat Jellivaara, Haaparanta, Kiruna, Pajala ja Övertorneå, oon oikeus käyttää suomea eli meänkieltä oikeusasian eli muun asian käsittelyssä, jos oikeusasialla eli muula asialla oon yhtheys joihinki näistä kunnista. Tämä sama jällaa saamen kieltä semmosessa tuomioistuimessa jonka käräjäpiiri kokohnaan eli osittain oon sama ko kunnat Arjeplog, Jellivaara, Jokkmokki eli Kiruna, jos oikeusasialla eli muula asialla oon yhtheys joihinki näistä kunnista.

14 § Oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä oikeusasiassa eli muussa asiassa tuomioistuimissa jokka mainithaan 13 §:ssa, käsittää oikeuen jättää asiakirjoja ja kirjalisia viisiä sillä kielele, oikeuen saa net asiakirjat jokka asihhaan kuuluva suulisesti käännettyä sille kielele ja oikeuen puhua tätä kieltä suulisessa käsittelyssä tuomioistuimessa. Tuomioistuimen häätyy kääntää asiakirjat ja kirjaliset viisit ruottiksi, jos se ei ole selvästi tarpheetonta.

Muutenki tuomioistuimen pittää freistata käyttää minuriteettikieltä kaikissa kontaktissa osapuolen eli hänen siihaisen kans.

Kaikissa oikeusasioissa ja muissa asioissa joissa oon oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä tuomioistuimissa 13 §:n mukhaan, osapuolela eli hänen siihaisella jolla ei ole jyritistä eustajaa, oon oikeus, jos hän niin vaatii, saa tuomion ja tuomiosyyt eli päätöksen ja päätöksen perustheet kirjalisesti käännettyä sille kielele.

15 § Se joka halvaa käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä oikeusasian eli muun asian käsittelyssä tuomioistuimissa 13 §:n mukhaan, häätyy vaatia tätä ko oikeusasian eli muun asian käsittely alkaa eli ensimmäisen kerran ko osapuoli halvaa sanoa jotaki oikeusasiassa eli muussa asiassa.

Vaatimuksen saa käänöksen 14 §:n kolmanen kappalheen mukhaan häätyy esittää viikon sisäle siitä ko tuomio eli päätös ilmothiin, jos semmosta vaatimusta ei ole jo tehty ennemin oikeusasian eli muun asian käsittelyn aikana.

Jos vaatimus minuriteettikielen käyttämisestä eli käänöksestä tehään myöhemin ko mitä ensimmäisessä ja toisessa kappalheessa sanothaan, sen saapi kieltää. Semmosen vaatimuksen saapi kans kieltää jos se oon rohki selvää ette sillä oon asihhaankuulumaton tarkotus.

16 § Jos osapuolela eli osapuolen siihaisella oon oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamen kieltä oikeuenkäynnissä, oon oornattava tulkki 5 kap. 6-8 §§ ja 33 kap. 9 § oikeuenkäyntilain (rättegångsbalken) ja 50-52 §§ hallintoprusessilain (1971:291) mukhaan.

Suomea, meänkieltä ja saamen kieltä esikoulutoiminassa ja vanhuustenhoiossa

17 § Ko joku hallintoalueen kunnista tarjoaa paikan esikoulutoiminassa 2 a-kap. 1 ja 7 §§ koululain (1985:1100) mukhaan, pittää tarjota huoltajalle joka sitä vaatii paikan esikoulutoiminassa jossa koko toiminta eli osia siitä tapahtuu suomeksi, meänkielä eli saamen kielelä.

18 § Kunta hallintoalueella pittää tarjota sille joka sitä vaatii maholisueen saa kaikki palvelun eli osia siitä jota tarjotaan vanhuustenhoidossa ja -huolossa semmoselta pärsunaalilta joka hallitsee suomea, meänkieltä eli saamen kieltä. Sama jällaa kuntia hallintoalueen ulkopuolela jos kunnala oon saatavilla pärsunaalia jolla oon tämä kielitaito.

Poikkeus

19 § Jos oon olemassa erityisiä syitä, hallitus saapi ilmottaa määräyksiä siitä ette vissile viranomhaiselle joka toimii hallituksen alla tehään poikkeus 8 §:n käyttämisestä. Tämä jällaa kans hallituksen määräyksestä landstingile ja kunnale ko oon kyse kunnalisista viranomhaisista.

Seuraaminen ja muuta

20 § Hallintoviranomhaisitten tämän lain käyttämistä pittää seurata. Hallitus ilmottaa määräyksen siitä mikä eli mikkä viranomhaiset seuraamisesta vastaava. Tämä vastuu tehä seuraustyön ei tarkota ette se valvomisvastuu joka muila viranomhaisilla oon, pienenee.

21 § Viranomhaisen jolla oon tämä seuraamisvastuu, pittää kans antamalla neuoja, informeeraamalla ja vastaavilla toiminoila auttaa muita hallintoviranomhaisia käyttämhään lakia.